

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 30 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРЕКОНУЮЧІ КОМУНІКАЦІЇ: РИТОРИКА для студентів

спеціальності 052 Політологія

освітнього рівня перший (бакалаврський)

освітньої програми 052.00.01 Політологія

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Протокол № 2697/20
Александр
(підпис) (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2020

Київ – 2020

Розробник: Супруненко Анна Петрівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії.

Викладач: Супруненко Анна Петрівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії Історико-філософського факультету

Протокол №6 від 15 січня 2019 року

Завідувач кафедри д.філос.н., професор Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____

_____. _____.20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

_____ доктор політичних наук, доцент Панасюк Л.В.

Робочу програму перевірено

16.01.2019 р.

Заступник декана

Пролонговано:

на 2019 / 2020 н.р. (Додонов Р.О.), «21» січня 2020 р.,
протокол № 6

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № _____

©Супруненко А.П., 2019р.

©Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	5	
Самостійна робота	23	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомлення студентів з основами знань класичної і сучасної риторики як науки про мисленнево-мовленнєву діяльність.

Дисципліна спрямована на формування таких фахових (професійних) програмних компетентностей освітньої програми підготовки:

Загальна компетентність.

(ЗК-03) Здатність використовувати (як усно, так і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні, володіння навичками підготовки службових документів і ведення ділового листування українською мовою.

(ЗК-05) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати Internet-ресурси.

(ЗК-09). Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань. Здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації; увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки; здатність аналізувати зміст думки та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати; прояв мотивації до участі в суспільному житті.

Фахова компетентність (ФК-01). Ерудиція у сфері політології (науково-гуманітарний горизонт мислення). Розуміння загальної природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

Фахова компетентність (ФК-05). Аналітично-текстологічна обізнаність. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів та інструментарію прикладного аналізу. Здатність реферування, рецензування, коментування та анотування першоджерел та дослідницької літератури з політичної проблематики, можливість застосовувати навички наукового редагування.

Фахова компетентність Популяризаційні навички (ФК-11). Здатність поширювати політичну інформацію в суспільстві, облікувати, систематизувати, зберігати та використовувати документацію, інформацію, наукову та науково-популярну публікацію.

3. Результати навчання за дисципліною.

Програмні результати навчання з дисципліни:

Здатність до ефективної передачі інформації, ідей, аргументів, користуючись відповідним стилем та мовою, в т. ч. ділове листування, зрозумілою як фахівцям, так і нефахівцям (**ПРН-04-с**).

Знання на відповідному рівні загальну природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації (**ПРН-02-з**).

Здатність професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці (**ПРН-06-у**).

Здатність проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел (**ПРН-07-у**).

Здатність вільно спілкуватися англійською або іншою іноземною мовою у професійній комунікації (**ПРН-10-у**).

Здатність працювати у професійних колективах, державних і недержавних організаціях (**ПРН-05-с**).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Риторика як наука. Основні етапи розвитку риторики.							
Тема 1. Риторика як теорія красномовства	7	2		2			3
Тема 2. Основні етапи розвитку риторичної науки	7		2	2			3
Тема 3. Оратор: риторичний ідеал	7	2		2			3
Тема 4. Класифікація красномовства	5			2			3
Модульний контроль.	2						
Разом	28	4	2	8			12
Змістовий модуль 2. Теорія і практика красномовства.							
Тема 5. Методика підготовки промови: інвенція, диспозиція та меморія.	7	2		2			3
Тема 6. Диспозиція промови	7		2	2			3
Тема 7. Культура та образність ораторського мовлення.	5			2			3
Тема 8. Логічні засади красномовства.	6	2		2			2
Модульний контроль	2						
Разом	27	4	2	8			11
Підготовка та проходження контрольних заходів	5						
Усього	60	8	4	16			23

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий Модуль I. Риторика як наука. Основні етапи розвитку риторики

Тема 1. Риторика як теорія красномовства

Риторика як наука і навчальна дисципліна. Основні поняття риторичної теорії. Предмет і завдання риторики.

Красномовство як предмет риторики. Основоположні розділи класичної риторики: інтенція, диспозиція, елокуція, акція, меморія. Основні фази ораторського процесу: до комунікативний, комунікативний, після комунікативний. Канали впливу на аудиторію: звуковий (лінгвістичний та пара лінгвістичний) і візуальний (кінетичний). Структурні елементи риторичного дійства: логос, етос, пафос, топос.

Своєрідність риторики як комплексної й синтетичної науки. Місце риторики як інтегральної дисципліни у гроні інших наук гуманітарних наук. Зв'язок риторики з теорією комунікацій, акторською майстерністю, стилістикою, психологією, лінгвістикою, філософією,

етикою, естетикою, логікою, еристикою, конфліктологією, літературознавством, історією, соціологією, політологією, педагогікою тощо.

«Риторика – це філософія зовні, філософія – це риторика внутрішнє» (М.Бахтін, І.Пешков). Риторика світоглядних питань – початок філософування особистості, розгортання філософської парадигми пізнання та дослідження світу. Алгоритми філософування: питання (проблема), догма чи гіпотеза, метафори, афоризми. Використання цих алгоритмів на протязі розвитку історії філософії Середньовіччя, Відродження, Нового часу, епохи Просвітництва. Роль та проблематика риторки в сучасному суспільстві.

Соціальні функції риторики: комунікативна, суспільно-креативна, суспільно-регулятивна, людинотворча. Риторика як найоптимальніший шлях особистісного розвитку людини.

Тема 2. Основні етапи розвитку риторичної науки

Афіни V ст. до н.е. – офіційна «батьківщина» риторики як науки та мистецтва переконувати. Соціально-політичні передумови панриторизму давніх греків. Інститути демократії (суд, нарада, епідектичні заходи) як соціально-історичний чинник виникнення риторики як науки та мистецтва переконувати. Риторична діяльність Горгія, Демосфена, Ісократів. Діалоги Сократа (Платона), «Риторика» Арістотеля – як визначні віхи розвитку класичної риторики.

Зародження риторичних маніпуляцій, моделей популістської риторики. Софістика та діалектика як дві моделі античної риторики, два способи життя. Аттіцизм і азіанізм у моделях римської риторики. Цицеронівські риторичні трактати; педагогічно-риторичні настанови Марка Квінтіліана («Двадцять книг риторичних настанов»). Значення надбань класичної риторики.

Красномовство в епоху Середньовіччя. Формування засад середньовічного європейського красномовства. Гомілетика як християнська риторика. Риторика в контексті «сьоми вільних мистецтв» (*septem artes liberalis*). Візантійська теорія риторики. Афанасій Александрійський (III–IV ст.), Василь Великий, Григорій Богослов, Іван Золотовустий.

Гуманістичне відродження риторики в епоху Реформації. Новації в європейській риторичній Новому часу.

Вітчизняні традиції красномовства. Культура словесності Київської Русі: «Слово про закон й благодать» Іларіона (XI ст.), «Повчання» Володимира Мономаха, «Слово в новий тиждень після Пасхи» Кирила Туровського (1130–1182 рр.).

Риторизм у мовотворчості Івана Вишенського. Риторика «українського бароко» Григорія Сковороди. Академічна риторика в Києво-Могилянській академії (Лазар Баранович, Антоній Радивиловський, Стефан Яворський («Риторична рука»). Риторична спадщина Феофана Прокоповича: «Про риторичне мистецтво». Сучасна українська школа риторики (Г.Сагач, Л.Мацько).

Риторика нового часу на російських теренах (М.В.Ломоносов: «Краткое руководство к красноречию»; М.М. Сперанський: «Правила вищого красномовства»). Риторична спадщина суспільних та судових діячів: Коні, Плевако, Пороховщикова та ін.

Криза риторики у XIX ст. Роль В.Г. Белинського у публічному «засудженні» риторики.

Неориторика (*new rhetoric*) – сучасний етап розвитку риторичної теорії і практики. Аргументативна риторика І. А. Герасимової, Р. Гроотендорста, Ф. ван Ємерена, А. А. Івіна, А. І. Мігунова, Л. Олбрехт-Титеки, Х. Перельмана, С. Тулміна, Д. Уолтона, Ф. С. Хенкеманс та ін. Лінгвістична риторика Р. Барта, У. Еко, Ю. М. Лотмана, Ц. Тодорова та ін.

Риторика як спічрайтинг: теорія і практика підготовки усних публічних виступів для різних сфер діяльності. «Чорна риторика» К.Бредемайера як техніка маніпулювання комунікативними практиками.

Тема 3. Оратор: риторичний ідеал

Оратор і ритор. Платон у «Горгії» про ідеал справжнього оратора. Чинники, що формують образ ідеального оратора. Пафос, логос та етос як чинники вияву риторичної

майстерності. Етично-моральний кодекс оратора – сукупність етичних вимог суспільства до ратора: скромність, чесність, доброзичливість, передбачливість, відповідальність.

Цицерон про оратора: добродійність, висока освіченість, природний талант, фізична досконалість та невтомна праця над собою.

Риторичні ідеали античності: софістичний та сократівський. Риторичний ідеал християнського проповідника. Основні засади слов'янського, давньоукраїнського риторичного ідеалу. Український бароковий риторичний ідеал.

Риторичні ідеали сучасної риторики: маніпулятивно-прагматичний (американський), гуманістичний, тоталітарно-пропагандистський (агональний).

Завдання сучасної української риторики – подолання спадщини тоталітарної традиції в риторичній практиці. Культура спілкування та мовний етикет. Способи впливу на людей під час комунікації (переконання, навіювання, психічне зараження). Маніпулювання. Стилі спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний).

Завдання оратора-початківця щодо формування індивідуального ораторського стилю публічного мовлення в межах гуманістичного риторичного ідеалу.

Тема 4. Класифікація красномовства

Основні спроби класифікації видів і жанрів красномовства. Класифікація красномовства Арістотеля залежно від типу слухачів: дорадче, судове, епідейктичне. Різновиди жанрів класичної риторики залежно від характеру красномовства: апологія, інвектива, філіппіка, ієреміда, евкомія.

Класифікація жанрів красномовства К.О. Сьоннбергом за ознакою наміру оратора: інформаційний (освідомлюючий, оптативний (напучувальний, вітальний), роз'яснюючий, повчальний); аргументативний (доводжучий, полемізуючий); декларативний (агресивний, імперативний).

Класифікація жанрів красномовства за Г.З. Апресяном (за суспільною царинною його застосування): соціально-політичне, академічне; судове; соціально-побутове; військове, дипломатичне, церковно-богословське, рекламне (економічне)

Класифікація красномовства Х.Леммермана (за цільовою настановою): предметна доповідь, промова, яка висвітлює думку (дискусія, дебати), промова з певної нагоди (ювілей, народження, новосілля, поховання тощо), оповідання (про події), промова у дружньому колі (анекдот, тост).

Особливості жанрових топік рамкових промов: урочистої промови, ювілейної, застільної, траурної (надгробної).

Особливості діалогічного красномовства та його види: суперечка, дискусія, дебати, диспут.

Змістовий модуль II. Теорія і практика красномовства

Тема 5. Методика підготовки промови: інвенція, диспозиція та меморія.

Поняття публічної промови. Інвенція як розділ класичної риторики. Цільова установка оратора: проінформувати (навчити), переконати, заохотити, розважити, самопрезентувати. Етапи підготовки промови: вибір теми, складання плану, збирання матеріалу, запис, робота з текстом, тренування та запам'ятовування промови. Завдання та над завдання оратора. Планування промови чи експромт: за і проти. Види планів: опорні слова, простий, складний, тезисний.

Чинники успіху теми. Типи підготовки до промови, переваги і недоліки кожного з них. Методи підготовки: вивчення першоджерел, запам'ятовування, виписки, зберігання інформації.

Робота над стилем (лексикою) та логікою тексту. Розмітка знаками партитури. Рядкові знаки партитури, надрядкові, підрядкові.

Природні закони запам'ятовування: концентрація (враження), повторення, асоціація. Техніка запам'ятовування дат, імен, послідовності викладу змісту промови. Прийоми мнемотехніки: кодування фразою, кодування азбукою цифр.

Тема 6. Диспозиція промови

Головні структурні частини композиції промови: вступ, головна частина (пропозиція, поділ, виклад, аргументація, спростування), закінчення (узагальнення, спонукання). Функції вступу та його різновиди: звичайний, з ораторською пересторогою, *ex abrupto*.

Ораторські прийоми захоплення уваги у вступі: прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, постановка проблемного питання, апеляції (до непосредних інтересів слухачів, до подій, часу, місця, до авторитету), гумористична ремарка.

Основні моделі викладу тему в головній частині промови: лінійна («ав ово») за допомогою історичного методу та «*in medias res*» - методами стадійним та концентричним.

Основні композиційно-мовні конструкції викладу теми: розповідь, опис, пояснення, аргументація, спростування. Основні поняття і закони диспозиції.

Поняття композиції. Основні способи інтеграції тексту промови: колегезія, проспекція, ретроспекція.

Рекапітуляція та узагальнення як структурні частини закінчення. Функції та типи закінчення: елегантний фінал, доцільний підсумковий фінал.

Тема 7. Культура та образність ораторського мовлення.

Поняття культури мовлення та правильності мовлення. Етичний аспект культури мовлення. Літературна мова і художня мова. Аспекти правильності мовлення: граматики, слововжиток, вимова. Багатство мови і штамп. Загальні ознаки культури ораторського мовлення. Особливості синтаксису ораторського мовлення. «Розмовність» - визначна риса ораторського мовлення. Найпоширеніші мовні помилки.

Автологічна лексика, що виходить за межі літературної мови: просторіччя, канцеляризм, діалектизм, жаргонізм, неологізм, архаїзм, варваризм, солецизм.

Стилістика. Функціональні стилі мови (науковий, публіцистичний, художній, розмовний). Різновиди стилю мовлення за ознакою емоційно-експресивної забарвленості: стилістичне піднесене (історизми, архаїзми, поетична лексика); стилістичне знижене (просторіччя, вульгаризми). Різновиди стилю мовлення за функціональною спрямованістю: розмовне, наукове, офіційно-ділове, публіцистичне. Поняття «макаронічного стилю» (суржик).

Фактори, що впливають на формування стилів. Основні ознаки мовної культури промовця: правильність, точність, логічність, багатство та різноманітність, чистота, доречність, достатність і ясність мовлення.

Мовне самовдосконалення оратора: спостереження за власним і «чужим» мовленням, мовленнєвий самоаналіз, систематичне збагачення словникового запасу.

Елоквенція: паралогічні засоби ораторського мовлення. Поняття художнього образу. Рівні художньої образності у мовленні оратора: звуковий (алітерація, асонанс), логічний (аналогізація), лексичний (тропи) та синтаксичний (фігури).

Троп та його різновиди: порівняння, епітет, метафора, алегорія, метонімія, гіпербола, амфіболія та ін..

Синтаксичний рівень художньої виразності мовлення - фігури (зевгма, хіазм, симплока) та стилістичний рівень образності мовлення (антитеза, іронія, каламбур, парадокс, анафора, інверсія тощо).

Риторичні засоби персоніфікації: риторичні вигуки (гасла), риторичні звернення, риторичні запитання, хід – запитання-відповідь, риторичний діалог, пряма та непряма мова.

Фразеологічні одиниці (ідіоми): примовки, прислів'я, приказки, крилаті вирази (афоризми).

Тема 8. Логічні засади красномовства.

Логічний вимір публічного мовлення. Переконливість та доведеність мово-мислення.

Логічні закони мово-мислення: тотожності, несуперечності, логічного третього, достатньої підстави.

Логічні помилки в мово-мисленні. Види помилок (софізм та паралогізм) та їх природа.

Способи операціоналізації термінів: поділ та визначення. Правила поділу та визначення.

Способи аргументації в риторичному мовленні. Способи доведення тези. Розташування

аргументів та їх класифікація. Способи спростування: софістичний та діалектичний. Правила спростування.

Основні логічні форми викладу: аналіз, синтез, порівняння, розрізнення, індукція, дедукція, аналогія. Паузи логічні та їх функції. Практика логічного наголосу в реченнях.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	4	40	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом			104	-	104
Макс. кількість балів: 208 Розрахунок коефіцієнту: $60/208 = 0,29$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Години/бали		23	40
1	Тема 1. Риторика як теорія красномовства	3	5
2	Тема 2. Основні етапи розвитку риторичної науки	3	5
3	Тема 3. Оратор: риторичний ідеал	3	5
4	Тема 4. Класифікація красномовства	3	5
5	Тема 5. Методика підготовки промови: інвенція, диспозиція та меморія.	3	5
6	Тема 6. Диспозиція промови	3	5
7	Тема 7. Культура та образність ораторського мовлення.	3	5
8	Тема 8. Логічні засади красномовства.	2	5

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення модульного контролю: виконання письмового завдання, спрямованого на формування творчих здібностей, здатності до узагальнень та надання самостійних оцінок подіям та явищам. Максимальна кількість балів за кожну роботу дорівнює 25 балам.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, усний іспит. Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю: тестові програми.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання до іспиту.

1. Поняття риторики як живомовної науки та її предмет
2. Основні поняття риторики: оратор, ораторське мистецтво, ораторська промова, красномовство
3. Структура риторичного дійства: оратор, промова, аудиторія
4. Своєрідність риторики та її місце серед інших наук
5. Основні історичні етапи розвитку теорії красномовства
6. Зародження та розвиток риторики в Античній Греції
7. Видатні оратори Античної Греції та їх риторична спадщина
8. Розвиток риторики в Давньому Римі: специфіка та персоналії
9. Основні здобутки класичної риторики
10. Особливість розвитку риторики в епоху Середньовіччя: гомілетика
11. Вітчизняні традиції красномовства у києворуську добу
12. Риторична спадщина професорів Києво-Могилянської академії
13. Основні засади твору Ф.Прокоповича «Про риторичне мистецтво»
14. Педагогічно-риторичні ідеї і мовні зразки в “Кратком руководстве к красноречию” М.В. Ломоносова
15. Особливість розвитку теорії красномовства на сучасному етапі
16. Неориторика, її зміст та основні напрями
17. Соціальні функції риторики
18. Значення красномовства як універсального способу самоствердження та культурного розвитку людини
19. Поняття оратора
20. Засади красномовства: пафос, логос, етос та топос
21. Правила пафосу як думки-воління
22. Логос в риторичній діяльності оратора та його визначні правила
23. Етос як морально-етичний кодекс публічного мовлення: основні принципи морального кодексу оратора
24. Техніка топосу як здатність майстерно застосовувати в публічному мовленні найтиповіші часово-просторові матриці соціальних ситуацій
25. Цицерон про чинники досконалого оратора
26. Загальний алгоритм діяльності оратора
27. Поняття риторичного ідеалу та його трансформація в класичній, середньовічній, сучасній (вітчизняній) риторичній
28. Риторичні ідеали античності: софістичний та сократівський
29. Риторичні ідеали сучасної риторики: маніпулятивно-прагматичний, гуманістичний, тоталітарно-пропагандистський
30. Зміст українського барокового риторичного ідеалу
31. Основні напрями формування ораторами-початківцями власного індивідуального риторичного стилю
32. Класичні класифікації красномовства
33. Сучасні класифікації красномовства (за Г.З.Апресяном та Х.Леммерманом)
34. Класифікація красномовства за ознакою монолог/діалог
35. Основні види академічного красномовства та їх жанрові топіки
36. Основні види соціально-політичного красномовства та їх жанрові топіки
37. Основні види соціально-побутового красномовства та їх жанрові топіки
38. Основні види судового красномовства та їх жанрові топіки
39. Основні види дипломатичного красномовства та їх жанрові топіки

40. Основні види церковно-богословського красномовства та їх жанрові топіки
41. Основні види військового красномовства та їх жанрові топіки
42. Основні складові алгоритму підготовки промови
43. Структурні частини промови та їх співвідношення за обсягом
44. Риторичні завдання та функції вступної частини промови
45. Основні різновиди вступу промови
46. Висхідні етапи формування культури ораторського мовлення
47. Загальні ознаки культури ораторського мовлення
48. Засоби створення образності риторичного мовлення
49. Звуковий рівень риторичного тексту
50. Особливості автологічної та металогічної лексичних систем
51. Механізми продукування риторичних фігур
52. Способи утворення риторичних тропів
53. Основні риторичні тропи
54. Основні риторичні фігури
55. Засоби персоніфікації в риторичному мовленні
56. Фразеологічні одиниці, їх види та функції, які вони виконують в риторичному мовленні

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 60 год., із них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 4 год., модульний контроль – 4 год., практичні заняття – 16 год.
самостійна робота – 23 год., семестровий контроль 5 год.

Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)		Л.3 (1 б.)		Л.5 (1 б.)			Л.8 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)		С2. (11 б.)				С.6 (11 б.)		
Самостійна робота	СР Т 1 (5 б.)	СР Т 2 (5 б.)	СР Т 3 (5 б.)	СР Т 4 (5 б.)	СР Т 5 (5 б.)	СР Т 6 (5 б.)	СР Т 7 (5 б.)	СР Т 8 (5 б.)
Практичні заняття	Т.1. (1 б.)	Т.2 (1 б.)	Т.3 (1б.)	Т.4 (1 б.)	Т.5 (1 б.)	Т.6 (1 б.)	Т.7 (1 б.)	Т.8 (1 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)				МКР 2 (25 балів)			
Семестровий контроль	60 балів (екзамен)							

8. Рекомендовані джерела

1. Античные риторика. – М., 1978.
2. Аристотель. Соч.: В 4 т. – М., 1978.
3. Ващенко Г. Г. Виховний ідеал. – Полтава, 1994.
4. Галятовський І. Ключ Розуміння. – К., 1985.
5. Демосфен. Речи. – М., 1954.
6. Зеньковский В. В. История русской философии: В 2 т. – Л., 1991.
7. Иоанн Златоуст. Творения: В 12 т. – М., 1980. – Т. 1.
8. Квинтиллиан. Двенадцать книг риторических наставлений: В 2 ч. – СПб., 1843. – Ч. I.
9. Лисий. Речи. – М., 1994.
10. Ломоносов М. В. Краткое руководство к красноречию // Полн. собр. соч. – М.; Л., 1952
11. Платон. Діалоги. – К., 1995.
12. Плутарх. Порівняльні життєписи. – К., 1991.
13. Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво // Ф. Прокопович. Філософські твори. –
14. К. 1979.
15. Сперанский М. М. Правила высшего красноречия. – М., 1973.
16. Станиславский К. С. Моя жизнь в искусстве. – М., 1962.
17. Цицерон. Речи: В 2 т. – М., 1962.
18. Цицерон. Три трактата об ораторском искусстве. – М., 1972.
19. Абрамович С.Д. Риторика: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. - Л. : Світ, 2001. - 240 с.
20. Андреев В.И. Деловая риторика: Практический курс делового общения и ораторского мастерства. – М., 1995.
21. Баева О.А. Ораторское искусство и деловое общение. – Мн., 2001.
22. Вагапова Д.Х. Риторика в интеллектуальных играх и тренингах. – М., 1999.
23. Введенская Л.А. Культура и искусство речи. Современная риторика: для высш. и сред. учеб. заведений / Л.А. Введенская, Л.Г. Павлова. - Ростов н/Д: Феникс, 1995. - 576 с.
24. Выготский Л.С. Мышление и речь: психологические исследования / Л. С. Выготский; ред. Г. Н. Шелогоурова. - М.: Лабиринт, 1996. - 416 с. - (Философия риторики и риторика философии).
25. Далецкий Ч.Б. Практикум по риторике. – М., 1996.
26. Детская риторика в рассказах и рисунках. 3 класс / Т. А. Ладыженская [и др.]. - М. : С-Инфо : Баласс, 2000. - 207 с.
27. Зарецкая Е.Н. Риторика: Теория и практика речевой коммуникации / Е. Н. Зарецкая. - М.: Дело, 1998. - 480 с.
28. Золотослів: Хрестоматія до курсу риторики. Упорядник Сагач Г.М. – К., 1992
29. Ключев Е.В. Риторика (Инвенция. Диспозиция. Элокуция). – М., 1999.
30. Козаренко В.А. Учебник мнемотехники. Система запоминания Джордано. – М., 2002.
31. Логика и риторика: хрестоматия: Учеб. пособие для студ. вузов / сост. В. Ф. Берков, Я. С. Яскевич. - Минск : ТетраСистемс, 1997. - 624 с.
32. Мацько Л. І. Риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - К. : Вища школа, 2003. - 311 с.
33. Мастера красноречия. - М., 1991.
34. Михальская А.К. Педагогическая риторика: история и теория: учеб. пособие для студ. пед. ун-тов и ин-тов / А. К. Михальская. - М. : Академия, 1998. - 432 с.

35. Молдован В.В. Судова риторика: навч. посібник / В.В. Молдован; Міжнародний фонд "Відродження". - К. : Заповіт, 1996. - 319 с.
36. Павлова Л.Г. Спор, дискуссия, полемика. – М.: Просвещение, 1991.
37. Пешков И.В. Введение в риторику поступка / И. В. Пешков. - М.: Лабиринт, 1998. - 288 с. - (Философия риторики и риторика философии).
38. Психология влияния. Хрестоматия. – СПб., 2000.
39. Поварнин С.И. Спор. О теории и практике спора // Вопросы философии. - №3. – 1990 (або: Хрестоматия по философии. – М., 1997. – С.377-390).
40. Сагач Г.М., Юніша Е.А. Риторика в інтелектуальних іграх. – К., 1990.
41. Сагач Г.М. Риторика. – К., 2000.
42. Сопер Поль. Основы искусства речи: Книга о науке убеждать. – М., 1995
43. Стернин И.А. Практическая риторика: учеб. пособие для студ. вузов / И. А. Стернин. - М. : ИЦ"Академия", 2003. - 270 с.
44. Таранов П.С. Искусство риторики: Универсальное пособие для умения говорить красиво и убедительно. – Симферополь, 2001
45. Тур М.Г. Риторика в предметному полі практичної філософії // Практична філософія. - №4. – 2008. – С.153-161.
46. Тур М.Г. Логіко-риторичні форми комічного // Вісник Черкаського університету. Серія Філософія. – №1. – 2017. – С.109-118.
47. Хазагеров Г.Г., Корнилова Е.Е. Риторика для делового человека. – М., 2001.
48. Хазагеров Т.Г. Общая риторика: Курс лекций. Словарь риторических приемов: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по напр. "Филология" / Т. Г. Хазагеров, Л. С. Ширина. - 2.изд., перераб. и доп. - Ростов н/Д : Феникс, 1999. - 320 с.

9. Додаткові ресурси

1. Анисимова Т.В. Современная деловая риторика // http://royallib.ru/book/anisimova_tv/sovremennaya_delovaya_ritorika_uchebnoe_posobie.htm
2. Аристотель. Риторика // <http://lib.ru/POEEAST/ARISTOTEL/ritoriki.txt>
3. Введение в риторику // <http://sigieja.narod.ru/Ritorika.htm>
4. Граудина Л.К. Русская риторика: Хрестоматия // <http://biblioteka.portal-etud.ru/book/l-graudina-russkaya-ritorika-khrestomatiya>
5. Демосфен // <http://www.orator.ru/demosfen.html>
6. Квинтилиан М.Ф. О воспитании оратора // <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000049/st008.shtml>
7. Козаренко В.А. Учебник мнемотехники: Система запоминания Джордано. – М., 2002 // www.mnemotexnika.narod.ru
8. Лиммерман Х. Риторика. Тренировка речи с упражнениями // http://master-slova.narod.ru/book/lemmerman_u4ebnik_ritoriki.pdf
9. Ломоносов М.В. Краткое руководство к красноречию // <http://feb-web.ru/feb/lomonos/texts/lo0/lo7/LO7-0892.HTM>
10. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика // http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_matsko_1
11. Михальская А.К. Русская риторика: 10 – 11 классы // <http://www.alleng.ru/d/rusl/rusl338.htm>
12. Миртов А.В. Умение говорить публично // <http://rodchenko.ru/books/umenie-govorit-publichno-a-v-mirtov-tula-avtograf-2000.pdf>
13. http://redrussia.narod.ru/miscell/ritorika_volkov.html

14. <http://ua.convdocs.org/docs/index-152698.html>
15. Підлісна Г.Н. Антична література // <http://www.twirpx.com/file/766286/>
16. О риторике Феофана Прокоповича // <http://www.portal-slovo.ru/philology/43524.php>
17. Поль Сопер. Основы искусства речи // http://krotov.info/lib_sec/18_s/sop/er_00.htm
18. Пороховщиков П. Искусство речи на суде // <http://www.ex-jure.ru/law/news.php?newsid=269>
19. Риторика Платона // <http://litirus.ru/leksii/ritorika-platona.html>
20. Сагач Г. Риторика // http://chtyvo.org.ua/authors/Sahach_Halyna/Rytoryka/
21. Теория риторики // <http://libsib.ru/ritorika/teoriya-ritoriki/vse-stranitsi>
22. Цицерон Марк Туллий. Три трактата об ораторском искусстве // <http://ancientrome.ru/antlittr/cicero/tractates/orator-f.htm>
23. Шопенгауэр А. Эристика, или искусство побеждать в спорах // http://www.redov.ru/psihologija/yeristika_ili_iskusstvo_pobezhdat_v_sporah/p1.php